

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Кафедра початкової освіти та культури фахової мови

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО
НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З
«МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
«Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»**

*для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта*

**ЖИТОМИР
2024**

УДК 373.3:5(072)
М 54

Рекомендовано до друку Вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 5 від 29 березня 2024 р.)

Рецензенти:

Суятинова К. Є. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної і спеціальної освіти Криворізького державного педагогічного університету

Круковська І. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін Житомирського медичного інституту

Піддубна О. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Житомирського державного університету імені Івана Франка

Методичні рекомендації до написання курсової роботи з «Методики навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»: для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта / укл. Н. А. Басюк, В. В. Танська. Житомир, 2024. 47 с.

Методичні рекомендації містять вказівки до організації і проведення науково-дослідницької роботи, повний опис вимог до структури, змісту, літературного оформлення і захисту курсової роботи з освітньої компоненти «Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Запропоновано тематику курсових робіт, список рекомендованої для використання літератури, надано зразки оформлення окремих структурних частин курсової роботи.

Адресовано студентам і викладачам для використання у процесі виконання курсового дослідження, інших видів дослідницьких робіт, під час вивчення курсу «Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича, громадянська та історична, соціальна і здоров'язбережувальна освітні галузі).

УДК 373.3:5(072)

М 54

©Басюк Н. А., Танська В. В.

©Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ З «МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» І АЛГОРИТМ ЇЇ ВИКОНАННЯ	
1.1. Загальні положення	4
1.2. Структура курсової роботи	8
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	9
2.1. Оформлення структурних елементів курсової роботи. Нумерація розділів та параграфів	9
2.2. Ілюстрації	14
2.3. Таблиці	15
2.4. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела і літературу	15
2.5. Оформлення списку використаної літератури	17
2.6. Оформлення додатків	17
2.7. Нумерація сторінок	18
РОЗДІЛ 3. ПРОЦЕДУРА ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ І ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ	18
3.1. Підготовка і захист курсової роботи	18
3.2. Критерії оцінювання курсової роботи	19
3.3. Орієнтовна тематика курсових робіт з «Методики навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	21
3.4. Список рекомендованої літератури	29
ДОДАТКИ	38
Додаток А. Оформлення бібліографічного опису використаних джерел та літератури	38
Додаток Б. Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи	42
Додаток В. Зразок оформлення змісту курсової роботи	43
Додаток Д. Зразок ВСТУПУ до курсової роботи	44

РОЗДІЛ 1.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

З «МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ

«Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» І АЛГОРИТМ ЇЇ ВИКОНАННЯ

1.1. Загальні положення

Майбутній фахівець початкової школи повинен володіти навичками розв'язання складних і нестандартних ситуацій, здатністю здійснювати пошукову діяльність, креативно мислити, отримувати нові знання, бачити перспективи індивідуальної траєкторії молодших школярів і власної професійної траєкторії, бути творчою особистістю. Творчий підхід до вирішення педагогічних завдань можливий тільки за умови досконалого оволодіння методами наукового пізнання, ознайомлення з методологією і логікою наукового дослідження, систематичного науково-дослідницького пошуку.

Курсова робота є обов'язковою складовою частиною процесу науково-методичної й професійної підготовки здобувача першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 013 Початкова освіта. Курсова робота як форма участі майбутнього вчителя початкових класів у науково-дослідницькій діяльності є одним з головних компонентів його фахової підготовки. Організація і проведення роботи над курсовим дослідженням передбачає не лише опанування студентами теорією та методикою дослідження, а також їхню систематичну і самостійну участь у дослідницькій діяльності, застосування творчого підходу до виконання щоденних навчальних завдань. Це форма самостійної творчої роботи студента. Дослідницькі уміння й навички необхідні у педагогічній професії, яка за своєю суттю є творчою і потребує від учителя постійного пошуку нестандартних рішень. На цю специфічну особливість учительської професії вказував В. Сухомлинський, зазначаючи, що педагогічна діяльність неможлива без елемента дослідження, бо вже за своєю логікою та філософською основою вона має творчий характер. Крім

того, продовжував великий педагог, індивідуальність дитини, з якою має справу вчитель початкових класів, – це своєрідний, неповторний світ думок, почуттів, інтересів, який треба вивчати, щоб здійснювати ефективні виховні впливи. Вивчати – означає навчитися вести спостереження за діяльністю і поведінкою учнів і вчителів, уміти виділяти головне, узагальнювати, аналізувати, володіти діагностичним інструментарієм для виміру досліджуваних учнівських якостей і навчальних досягнень, іншими словами – володіти технологією науково-педагогічного дослідження.

Підготовці вчителя-дослідника сприяє організація і проведення курсової роботи з методик початкового навчання. Згідно навчального плану підготовки бакалаврів за освітньо-професійною програмою Початкова освіта, що реалізується в Житомирському державному університеті імені Івана Франка, курсову роботу з освітньої компоненти «Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі) як одну з фахових методик заплановано на 6 семестр. Під час її виконання студент та його науковий керівник керуються «Положенням про курсову роботу здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка», затвердженого вченою радою університету.

Мета курсової роботи з «Методики навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» полягає в наступному:

- поглиблення, узагальнення і закріплення теоретичних знань, практичних умінь та набуття фахових компетентностей студентів, визначених освітньою програмою;
- вироблення навичок самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, комп'ютерною технікою, використовувати сучасні інформаційні засоби та технології;
- розвиток творчого підходу до застосування на практиці набутих знань та розв'язування практичних завдань;
- систематизація та узагальнення навчального матеріалу;

- здійснення наукового пошуку при проведенні дослідження;
- вироблення у студентів навичок самостійних творчих досліджень;
- виявлення наукових здібностей студентів і залучення їх до дослідницької роботи.

Тематика курсових робіт формується на початку навчального року, затверджується на засіданні кафедри початкової освіти та культури фахової мови і поновлюється щорічно. Вона відповідає навчальним завданням навчальної дисципліни, пов'язується з практичними освітніми потребами, є актуальною і тісно пов'язаною з вирішенням практичних фахових завдань.

Студентам надається можливість подавати власні пропозиції щодо тематики курсових робіт на розгляд кафедри. Пропозиції здобувачів вищої освіти обумовлюються участю у роботі проблемних груп та наукових гуртків, виконанням індивідуально-творчих завдань у процесі вивчення психолого-педагогічних і методичних навчальних дисциплін, участю в науково-практичних конференціях, підготовкою доповідей, публікацією статей, особистими науковими уподобаннями студентів. Після того, як розгляд пропозицій студентів і затвердження тем відбулися, здобувачі можуть вибирати теми лише зі списку, запропонованого кафедрою.

Керівниками курсових робіт призначаються найбільш кваліфіковані та досвідчені викладачі кафедри, здебільшого з числа кандидатів і докторів наук.

Курсова робота має характер цільної завершеної роботи як стосовно змісту, вичерпаності теми, так і форми, структури тощо.

Етапи виконання курсової роботи:

1. Вибір теми курсової роботи.
2. Ознайомлення з нормативними документами, науковою, методичною, літературою та складання плану курсової роботи.
3. Визначення теоретичних підходів до розв'язання окресленої проблеми, мети, завдань і методики дослідження.

4. Вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду згідно теми курсової роботи.

5. Проведення експериментальної роботи в початковій школі та збір фактичного матеріалу

6. Обробка отриманих результатів, їх якісний і кількісний аналіз.

7. Обґрунтування розроблених методичних рекомендацій та формулювання висновків проведеного дослідження. Оприлюднення результатів дослідження у формі тез і статей.

8. Оформлення курсової роботи відповідно до існуючих вимог.

9. Підготовка до захисту та процедура захисту курсової роботи.

Особливу увагу під час виконання курсової роботи варто звернути на теоретичні підходи до розв'язання проблеми та розробку методики її дослідження. Ці обидві складові курсової роботи є взаємопов'язані і розкривають зв'язок педагогічної науки та практики. З метою досягнення позитивних результатів важливо розробити методику проведення дослідження. Для цього потрібно:

- Чітко сформулювати мету дослідження, узгодити її з темою, об'єктом і предметом дослідження.
- Підібрати або самостійно розробити ефективні діагностичні методики і підготувати експериментальний матеріал (опитувальні картки, сюжетні малюнки, навчальні тексти, творчі завдання тощо).
- Окреслити етапи проведення експериментальної роботи з урахуванням вимог наступної кількісної обробки здобутих даних.
- Вибрати способи якісного та кількісного аналізу фактичного матеріалу.
- Визначити експериментальну та контрольну групи. Кількість учнів в експериментальній і контрольній групі повинна бути не менше 15 осіб.
- Забезпечити педагогічні умови проведення експерименту.

Обсяг курсової роботи – **25-30 сторінок** друкованого тексту без урахування додатків і списку використаних джерел та літератури.

Текст роботи виконується державною мовою.

Вимоги до технічного оформлення курсової роботи: шрифт – Time New Roman звичайний, кегль – 14; міжрядковий інтервал – 1,5; поля: ліве – 30 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, праве – 10 мм. Абзацний відступ – 1,25. Нумерація сторінок – у правому нижньому кутку, арабськими цифрами. Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок, але номер сторінки не ставиться.

Текст курсової роботи має бути набраний на комп'ютері та роздрукований з одного боку стандартних аркушів білого паперу А4, які зшиваються за допомогою спеціальних папок або палітурки. Друк має бути чітким, чорного кольору.

Роботу слід уважно вчитати. Усі виправлення робити тим же кольором, яким надруковано роботу: неправильне акуратно закреслити, правильне надписати зверху, над рядком. Слід пам'ятати, що на одній сторінці не повинно бути більше трьох виправлень.

1.2. Структура курсової роботи

Курсова робота з «Методики навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» повинна містити обов'язкові структурні компоненти, що розташовуються в такій послідовності:

1. Титульний аркуш.
2. Зміст.
3. Вступ.
4. Основна частина (2-3 розділи).
5. Загальні висновки.
6. Список використаних джерел та літератури.
7. Додатки (допоміжний матеріал).
8. Акт перевірки на унікальність тексту.

З метою запобігання академічного плагіату і стимулювання академічної доброчесності здійснюється перевірка курсових робіт за допомогою програмно-технічних засобів. Це дає можливість встановити факт наявності чи відсутності запозичень і знаходить відображення в Акті перевірки на унікальність тексту. Треба пам'ятати, що дослівне запозичення чужого тексту, яке не супроводжується посиланням на джерело, називається плагіатом і суворо карається у науковому середовищі. Несанкціоноване використання літературних запозичень є крадіжкою чужої інтелектуальної власності, за що передбачене покарання згідно «Положення про протидію плагіату в Житомирському державному університеті імені Івана Франка». Тому варто бути надзвичайно уважними, цитуючи українських і зарубіжних авторів і використовуючи матеріал з Інтернет-джерел. У разі виявлення ознак плагіату в тексті курсової роботи, вона знімається з розгляду незалежно від стадії підготовки без права її повторного захисту, а її автор заслуговує на оцінку «незадовільно» і пише нову курсову роботу на іншу тему.

РОЗДІЛ 2.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Оформлення структурних елементів курсової роботи

Титульна сторінка є першою сторінкою курсової роботи і оформлюється за відповідними правилами (див. Додаток А). Зверху по центру зазначається найменування міністерства, назва університету і кафедри, за тематикою якої виконано курсову роботу. Нижче (на відстані близько 75 мм) вказується назва документа (Курсова робота) із зазначенням теми відповідно до навчального плану. Нижче, з лівого боку, вказується реєстраційний номер і дата здачі курсової роботи. Справа зазначається курс, група, спеціальність, за якою навчається здобувач вищої освіти, освітня програма, прізвище, повне ім'я та по батькові здобувача. Далі розміщуються відомості про наукового керівника: посада, науковий ступінь, вчене звання,

його прізвище, ім'я та по батькові. Ще нижче – оцінка за університетською шкалою, 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС.

З лівого боку вказуються члени комісії (підпис, ім'я та прізвище). Знизу титульного аркуша (по центру) - назва міста, рік виконання роботи.

Зміст курсової роботи передбачає назву розділів й основних параграфів з вказівкою номерів початкових сторінок тексту, зокрема вступу, розділів, параграфів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних літературних джерел, додатків.

Вступ. Його рекомендований обсяг – 2-3 сторінки друкованого тексту. Вступ – це початкова частина курсового дослідження, що передує основним розділам і створює в цілому уявлення про його зміст. Вступ включає:

- **Актуальність** проблеми – значущість окресленої проблеми для сучасної педагогічної теорії і освітньої практики, яка зумовила вибір теми дослідження. У вступі розглядається ступінь вивчення за хронологічним чи концептуальним принципом і специфіка теми. Обов'язковим є посилання на нормативно-правові освітні документи державного рівня, у яких розкрито соціальне замовлення в галузі освіти.

- **Об'єкт дослідження:**...

- **Предмет дослідження:**...

- **Мета дослідження:** вивчити і науково обґрунтувати...

- **Гіпотеза дослідження** (якщо вона є):...

- У відповідності з метою і гіпотезою дослідження ставляться такі

завдання:

- 1)...

- 2)...

- 3)...

- **Методи дослідження:**

- **Експериментальна база дослідження:**

- **Практичне значення дослідження.**

- *Апробація результатів дослідження* (вказуються назви науково-практичних конференцій із зазначенням дати і місця проведення, в яких брав участь здобувач освіти). Згідно «Положенню про курсову роботу здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка» студент, що претендує на високу оцінку має взяти обов'язкову участь щонайменше в одній конференції.

- *Публікації* (не менше одні публікації для тих студентів, які претендують на високу оцінку)

- *Структура і обсяг курсової роботи.*

Основна частина охоплює від 18 до 23 сторінок друкованого тексту. Вона складається з теоретичної та практичної частин, у яких розкривається зміст теми дослідження.

Так, наприклад, у першій частині (теоретичній) курсової роботи з «Методики навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» подається категоріальний аналіз ключових понять дослідження; характеристика вікових і психолого-педагогічних особливостей молодших школярів у розрізі окресленої проблеми; аналіз передового педагогічного досвіду і сучасного стану розв'язання проблеми у практиці початкової школи.

У другій частині (практичній (експериментальній)) варто проаналізувати результати застосування діагностичних методик і методів із виділенням проблемних моментів (на основі спостережень, бесід із учителями, дітьми, батьками, інтерв'ю, вивчення продуктів діяльності молодших школярів, анкетування, тестування тощо); описати засоби, технології, методи і форми удосконалення певного аспекту освітнього процесу; розробити авторське бачення розв'язання визначеної проблеми.

Кожен параграф і розділ необхідно завершувати лаконічними висновками, що логічно узагальнюють викладене, містять наукові і практичні результати, відокремлюють загальні висновки від другорядних подробиць.

У курсовій роботі не рекомендується вести виклад від першої особи однини: «Я вважаю...», «Мій власний досвід...», «На мій погляд...» чи множини: «Ми вважаємо...», «Ми спостерігаємо...» і т.д. Допускаються звороти зі збереженням першої особи множини, в яких виключається займенник «ми», тобто вживаються означено-особові речення: «спостерігаємо», «вважаємо», «маємо на увазі» та ін. В окремих випадках можна використовувати вирази «на наш погляд», «на основі зроблено аналізу можна стверджувати» та ін.

Кожен розділ і параграф має назву відповідно до змісту. Кожен розділ і загальні висновки починаються з нової сторінки. Кожен параграф і висновки до розділів продовжується на поточній сторінці.

Список використаних джерел та літератури складається студентом як результат перегляду наукового апарату, який послужив методологічною, спеціальною теоретичною і методичною опорою при написанні роботи. У список використаної літератури включаються тільки ті праці та джерела, на які робилися посилання чи які використовувалися у роботі. До списку використаних джерел та літератури курсової роботи входить **25 – 30 позицій**. Він оформлюється в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків відповідно до вимог стосовно правил оформлення бібліографічного опису джерел Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Додатки включають допоміжний матеріал: таблиці, схеми, малюнки, зразки планів-конспектів уроків, дидактичного матеріалу, робіт учнів, анкети, тести, наочний матеріал, художні ілюстрації, відео-уроки, мультимедійні творчі презентації тощо. Вони розміщуються в кінці роботи після списку використаних джерел та літератури. З метою ілюстрування певного положення у тексті курсової роботи слід робити посилання на додатки. Додатки нумеруються і підписуються зверху.

Нумерація розділів та параграфів

Розділи, параграфи слід нумерувати арабськими цифрами.

Заголовки частин ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ друкуються великими літерами посередині рядка жирним шрифтом. Підкреслення, оформлення іншими кольорами, а також перенос не допускаються. Наприклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Параграфи розпочинаються з абзацного відступу, нумеруються подвійними індексами (наприклад, 2.3.). Заголовки параграфів друкуються у тому ж рядку після індексу маленькими літерами (крім першої великої) по ширині. Їх можна виділити жирним шрифтом. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Наприклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

1.1. Здоров'язберігаюча компетентність особистості як наукова категорія

Відстань між назвою розділу і наступним текстом, а також між назвами розділу і підрозділу (параграфа, пункту) дорівнює 3-4 інтервалам, тобто є більшою, ніж у тексті. Всередині заголовка текстовий інтервал зберігається.

Кожен структурний елемент курсової роботи розпочинається з нової сторінки.

2.2. Ілюстрації.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, рисунок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або в додатках.

Ілюструвати роботу слід, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту і запобігти невиправданим пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст — ілюстрації. Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис.1.2 (другий рисунок першого розділу).

Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис.3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «... як це показано на рис. 3.1».

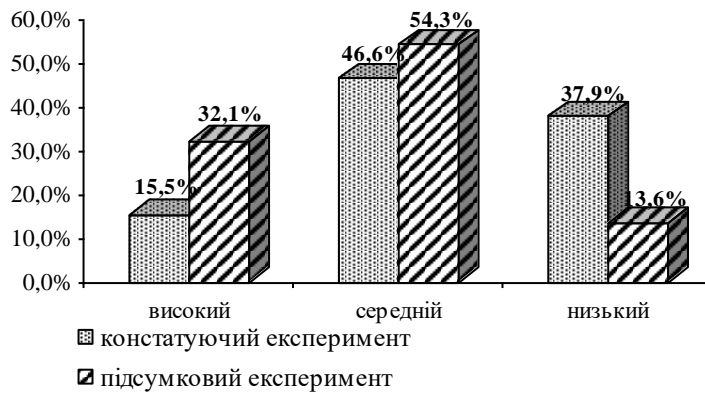

Рис. 2.7. Динаміка рівнів сформованості здоров'язберігаючої компетентності у молодших школярів

2.3. Таблиці

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначеннями номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Наприклад:

Таблиця 2.2

Розподіл учнів за рівнем виявлення ціннісних орієнтацій

Група	Рівні виявлення ціннісних орієнтацій учнів (у %)		
	Низький	середній	Високий
експериментальна	25	29,2	45,8
контрольна	42,3	23,1	34,6

2.4. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела і літературу

При написанні курсової роботи здобувач повинен посилатися на цитовану літературу або на ту літературу, звідки взято ідеї, висновки, питання, вивченню яких присвячена робота. Посилатися слід на останні

видання публікацій. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання.

Посилання в тексті на літературні джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1, с. 134; 3, с.29]...».

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками, Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання.

2.5. Оформлення списку використаної літератури

Список використаної літератури – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Джерела розміщують в алфавітному порядку. Посилання на джерело подається в квадратних дужках. З прикладами оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел та літератури можна ознайомитись у Додатку А.

2.6. Оформлення додатків

У додатках вміщують матеріал, який:

- є необхідним для повноти курсової роботи, але включення його до основної частини наукової роботи може змінити впорядковане і логічне уявлення про дослідження.

- не може бути розміщений в основній частині курсової роботи через великий обсяг або способи його відтворення.

У додатки можуть бути включені:

- зміст анкет, тестів, тестових завдань та інших діагностичних методик;
- завдання для контрольних робіт з метою перевірки якості знань учнів;
- продукти творчої діяльності учнів (малюнки, твори, аплікації, проекти та ін.);

- плани-конспекти уроків до інтегрованого курсу «Я досліджую світ», сценарії виховних заходів;

- програми гуртків, клубів за інтересами, факультативних занять, інших форм позаурочної і позакласної роботи до інтегрованого курсу «Я досліджую світ»;

- дидактичний матеріал до тем чи розділів;

- зразки наочного матеріалу.

Кожен додаток повинен починатися з нового аркуша і мати заголовок, Додатки нумеруються у правому верхньому кутку великими буквами: Додаток А, Додаток Б тощо за винятком літер Г, Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Додатки повинні мати спільну з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок.

2.7. Нумерація сторінок

Нумерацію сторінок, розділів, параграфів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульна сторінка, яку включають до загальної нумерації сторінок. На титульній сторінці номер не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому нижньому кутку сторінки без крапки.

Наскрізна нумерація зберігається до останньої сторінки роботи.

РОЗДІЛ 3

ПРОЦЕДУРА ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ І ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Підготовка і захист курсової роботи

Підготовка до захисту курсової роботи передбачає здачу виконаної і прошитої роботи в дирекцію навчально-наукового інституту педагогіки для реєстрації в журналі обліку курсових робіт; перевірку роботи науковим керівником; перевірку на плагіат з використанням відповідної системи. Показники оригінальності текстів курсової роботи наступні:

- Понад 80% авторського тексту – текст письмової роботи є оригінальним;
- Від 60% до 80% - оригінальність тексту задовільна, робота приймається до розгляду, однак варто переконатись у наявності і правильному оформленні цитувань і посилань на використані джерела;

- Менше 60% - курсова робота не розглядається і не може бути рекомендована до друку.

Готуючись до оприлюдненого захисту курсової роботи, здобувач вищої освіти готує виступ та мультимедійну презентацію, в якій викладено основні положення курсового дослідження. Процедура захисту включає такі етапи:

1. *Виступ студента.* У своєму виступі автор курсової роботи коротко ознайомлює присутніх членів комісії зі змістом роботи, специфікою експериментального дослідження, його результатами та власними пропозиціями. Тривалість виступу – до 10 хвилин.

2. *Відповіді на запитання.* Після виступу студент відповідає на запитання членів комісії та присутніх колег-студентів, при потребі відстоюючи власну точку зору щодо розв'язання даної проблеми.

3. *Пропозиції наукового керівника щодо оцінки дослідження.*

4. *Остаточна оцінка* курсової роботи студента членами комісії, яка складається з викладачів відповідних кафедр.

Роботи, які виконуються студентами заочної форми навчання, надсилаються до інституту, реєструються на факультеті і на кафедрі початкової освіти та культури фахової мови, рецензуються науковим керівником.

Науковий керівник готує *рецензію*, в якій визначає позитивні сторони і недоліки курсової роботи, оцінює ступінь самостійності формулювання основних положень і висновків, наявність елементів творчого пошуку та новизни, масштабність опрацьованої інформації, дотримання вимог щодо змісту та оформлення роботи.

3.2. Критерії оцінювання курсової роботи

При оцінюванні курсової роботи враховуються такі аспекти:

- якість обґрунтування актуальності теми;
- якість опрацювання літератури та глибина її аналізу;
- глибина аналізу передового педагогічного досвіду;

- якість проведення експерименту і аналіз його результатів;
- творчий підхід студента до дослідження;
- ступінь самостійності в написанні роботи;
- вміння чітко і грамотно висловлювати та аргументувати власні думки і погляди;
- літературно-стилістична грамотність курсової роботи;
- змістовні додатки;
- відповідність оформлення роботи вимогам;
- грамотний і аргументований захист курсової роботи перед комісією.

Курсову роботу оцінюють за 100-бальною шкалою. Оцінюванню підлягають попереднє оцінювання курсової роботи й оцінювання в ході захисту. А саме:

1. Своєчасне подання завершеної роботи в дирекцію навчально-наукового інституту педагогіки (максимальна кількість балів – 14).
2. Якість написання та оформлення роботи (максимальна кількість балів – 86).
3. Захист курсової роботи (максимальна кількість балів – 100).

Обов'язково враховується наявність чи відсутність публікацій, у яких відображені результати дослідження. Студент, який проявив публікаційну активність і продемонстрував логічне й аргументоване розуміння матеріалу, оволодів методологією наукового дослідження, продемонстрував наявність науково грамотних сформульованих власних висновків, заслуговує на оцінку «90» і вище. Якщо студент не вчасно подав в деканат курсову роботу без поважної причини, не з'явився на захист або курсова робота не рекомендована науковим керівником до захисту, то він отримує оцінку «незадовільно» і за рішенням комісії повторно працює над курсовою роботою за новою темою або доопрацьовує і перероблює за попередньою у чітко встановлений термін.

3.3. Орієнтовна тематика курсових робіт з «Методики навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь:

1. Формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».
2. Формування умінь і навичок здорового способу життя і безпечної поведінки молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».
3. Розвиток життєвих навичок в учнів 1-4 класів на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
4. Формування культури здоров'я в учнів початкової школи на уроках «Я досліджую світ».
5. Формування санітарно-гігієнічних навичок у молодших школярів під час вивчення курсу «Я досліджую світ».
6. Народознавчий матеріал на уроках на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
7. Самостійна робота учнів на уроках на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
8. Використання інтерактивних технологій на уроках на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
9. Проектна діяльність молодших школярів на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
10. Застосування методу проектів на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
11. Ігрові технології на уроках на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
12. Сюжетно-рольові та рольові ігри на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі як засіб формування практичних умінь та навичок.

13. Використання дидактичних ігор на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
14. Тренінгові вправи на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
15. Формування здоров'язбережувальних компетенцій молодших школярів засобами практичної роботи на уроках «Я досліджую світ».
16. Організація парної та групової взаємодії молодших школярів на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі як засіб формування поведінкових навичок.
17. Методика вивчення правил безпечного переходу дороги молодшими школярами на уроках «Я досліджую світ».
18. Методика засвоєння правил протипожежної безпеки молодшими школярами на уроках «Я досліджую світ».
19. Методика формування навичок безпечної поведінки під час відпочинку у молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».
20. Формування навичок соціальної поведінки у молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».
21. Розвиток навичок протидії негативним соціальним впливам в учнів початкової школи на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
22. Профілактика шкідливих навичок у молодших школярів на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
23. Методика формування в учнів початкової школи навичок безпечної поведінки у школі на уроках «Я досліджую світ».
24. Методика ознайомлення з поняттями «хвороба», «інфекційні захворювання» на уроках «Я досліджую світ» у початковій школі.
25. Формування культури харчування у молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».
26. Формування гігієнічних навичок у молодших школярів під час вивчення теми «Фізична складова здоров'я».

27. Методика формування у молодших школярів навичок безпечної поведінки вдома на уроках «Я досліджую світ».
28. Робота з підручником на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
29. Казка на уроках «Я досліджую світ» як ефективний засіб виховання безпечної поведінки молодших школярів.
30. Позакласна робота з курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.
31. Нетрадиційні форми взаємодії з батьками з питань безпеки життєдіяльності молодших школярів.

Громадянська та історична освітня галузь:

1. Гра на уроках «Я досліджую світ» як засіб формування соціальної поведінки молодших школярів.
2. Використання дидактичної гри на уроках громадянської та історичної освітньої галузі.
3. Формування досвіду моральної поведінки у молодших школярів під час вивчення курсу «Я досліджую світ».
4. Виховання культури поведінки молодших школярів у змісті громадянської та історичної освітньої галузі.
5. Ігрові технології на уроках «Я досліджую світ».
6. Виховання в молодших школярів ціннісного ставлення до людини на змісті курсу «Я досліджую світ».
7. Краєзнавча робота на уроках громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі.
8. Використання наочності на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.
9. Сюжетно-рольові ігри на уроках громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі.
10. Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами театралізації на уроках «Я досліджую світ».

11. Формування навичок толерантної поведінки у молодших школярів на уроках громадянської та історичної освітньої галузі.
12. Проектна діяльність на уроках громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі.
13. Правове виховання молодших школярів на уроках громадянської та історичної освітньої галузі.
14. Соціально-емоційне навчання на уроках «Я досліджую світ».
15. Розвиток емоційного інтелекту молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».
16. Виховання емпатії у молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».
17. Формування у молодших школярів понять «рід», «родина», «рідня» на уроках «Я досліджую світ».
18. Виховання патріотичних почуттів молодших школярів засобами змісту громадянської та історичної освітньої галузі.
19. Виховання національного характеру молодших школярів у змісті громадянської та історичної освітньої галузі.
20. Методика ознайомлення молодших школярів з українською державною і національною символікою на уроках громадянської та історичної освітньої галузі.
21. Методика організації ранкових зустрічей на уроках «Я досліджую світ».
22. Розвиток соціально-емоційних навичок на уроках «Я досліджую світ» у початковій школі.
23. Розвиток історичного мислення молодших школярів у змісті громадянської та історичної освітньої галузі.
24. «Філософія для дітей» на уроках «Я досліджую світ» у початковій школі.
25. Використання інформаційно-комунікаційних технологій при вивченні громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі.
26. Медіаосвітні технології навчання як засіб формування громадянської компетентності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».

27. Використання LEGO- технологій на уроках «Я досліджую світ» у початковій школі.
28. Розвиток критичного мислення молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».
29. Організація пошуково-дослідницької роботи на уроках громадянської та історичної освітньої галузі в початковій школі.
30. Використання технології портфоліо на уроках громадянської та історичної освітньої галузі в початковій школі.
31. Лепбук і лепбокс на уроках «Я досліджую світ».
32. Формування громадянської компетентності молодших школярів під час вивчення змістової лінії «Моя культурна спадщина».
33. Формування ідентичності та громадянської компетентності молодших школярів у межах змістових ліній «Людина», «Ми – громадяни України. Ми – європейці».

Природнича освітня галузь:

1. Формування екологічної компетентності у здобувачів початкової школи на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» засобами проєктних технологій.
2. Розвиток критичного мислення у здобувачів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» засобами ігрових технологій.
3. Змістово-методичні аспекти використання проєктної діяльності на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
4. Формування екологічних понять у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
5. Розвиток емоційного інтелекту в здобувачів початкової школи на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
6. Освітнє середовище та його роль у вивченні природничої освітньої галузі інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

7. Методична робота вчителя початкових класів щодо вдосконалення власної педагогічної майстерності у сфері природничої освітньої галузі.
8. Лепбук як новітній спосіб формування природничих знань на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
9. Основні засади формування медіаграмотності майбутніх учителів початкової школи.
10. Теоретико-методичні основи формування ключових компетентностей при вивченні інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.
11. Особливості організації та проведення самостійної роботи з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) у початковій школі.
12. Формування екологічної відповідальності в здобувачів початкових класів у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
13. Реалізація технології LEGO у процесі вивчення природничої освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».
14. Розвиток критичного мислення на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
15. Моделювання фрагментів навчальних занять інтегрованого курсу «Я досліджую світ», ранкових зустрічей з використанням інноваційних технологій навчання.
16. Технології навчання природничої освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».
17. Ігрові технології вивчення природничої освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».
18. Технологія проєктування на уроках «Я досліджую світ» в початкових класах.
19. Методика ознайомлення здобувачів початкових класів з корисними копалинами, їх видами, використанням і охороною.

20. Методика формування географічних понять у процесі вивчення теми «Різноманітність і цілісність природи Землі».
21. Формування пізнавального інтересу до вивчення природничої освітньої галузі.
22. Формування вміння здобувачів початкової школи використовувати цифрові інструменти для пошуку інформації та вивчення природничої освітньої галузі (Google Клас, Google Meet, Google Календар, Google Форми, Google Академія тощо).
23. Проектна діяльність та STEM технології на уроках «Я досліджую світ» (природничі освітні галузі) в 2 класі.
24. Технологія формування у здобувачів початкової школи дослідницької компетентності.
25. STEM/STREAM – технологія формування дослідницьких умінь здобувачів на інтегрованих уроках «ЯДС» та в позаурочній діяльності.
26. STEM/ STREAM-квести як поєднання проектного методу та ігрових технологій.
27. Використання вітчизняного, зарубіжного та регіонального досвіду, елементів інших програм/технологій/методів під час вивчення природничої освітньої галузі.
28. Формувальне та підсумкове оцінювання навчальних досягнень здобувачів з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природничі освітні галузі): сутність, алгоритм діяльності вчителя під час його організації.
29. Портфоліо як технологія формувального та підсумкового оцінювання досягнень здобувачів початкової школи з природничої освітньої галузі.
30. Роль майстерності вчителя початкової школи у процесі навчання природничої освітньої галузі.
31. Формування у здобувачів початкових класів умінь проведення спостережень, дослідів та експериментів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природничі освітні галузі).

32. Використання особистісно орієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів до навчання кожної дитини у початковій школі як засобів досягнення освітніх завдань природничої освітньої галузі.
33. Використання регіонального матеріалу у процесі вивчення природничої освітньої галузі.
34. Завдання природничої освітньої галузі у початкових класах та її місце у інтегрованому курсі «Я досліджую світ», очікувані результати навчання згідно типових освітніх програм Нової української школи.
35. Нормативно-правові засади вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі у контексті сталого розвитку.
36. Співпраця сім'ї і школи у сфері навчання природничої освітньої галузі та екологічного виховання молодших школярів.
37. Вікові особливості розвитку здобувачів початкової школи та їх врахування в циклах ПО 1-2 і 3-4 класах під час вивчення природничої освітньої галузі.
38. Дидактичні ігри в процесі вивчення природничої освітньої галузі.
39. Наступність початкової та базової природничої освіти як умова розбудови Нової української школи.
40. Розвиток пізнавальної активності здобувачів початкових класів засобами інтерактивних технологій навчання на уроках «Я досліджую світ».
41. Формування краєзнавчої компетентності здобувачів початкової школи засобами музейного мистецтва.
42. Формування світоглядних уявлень здобувачів початкової школи у процесі вивчення предметів природничої галузі.
43. Екологічне виховання молодших школярів засобами музейної педагогіки.
44. Формування soft skills здобувачів початкових класів засобами ігрових технологій.
45. Розвиток пізнавальних інтересів здобувачів початкової школи в умовах інтерактивного навчання.

46. Використання ігрових прийомів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
47. Розвиток креативності молодших школярів на уроках з природничої галузі засобами дослідницької діяльності
48. Формування медіаграмотності здобувачів початкової школи засобами проєктної діяльності на уроках «Я досліджую світ».
49. Організація дослідницької діяльності молодших школярів в умовах Нової української школи.
50. Екологічне виховання здобувачів початкової школи в умовах Нової української школи.

3.4. Список рекомендованої літератури

1. Andryushchenko O., Riaboshapka O., Biletska S., Tanska, V., Harachuk T., Bezhenar I. Innovative Technologies as a Means of Forming the Professional Competence of Elementary School Teachers of the New Ukrainian School (NUS). *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2023. № 15(3). P. 331-346. URL: <http://surl.li/qxbce>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
2. Антонова О. Є., Поліщук Н. М. Підготовка вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 248 с.
3. Басюк Н. А. Здоров'язбережувальна компетентність молодшого школяра : теоретичний аспект. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. Запоріжжя, 2020. Вип. 69, Т. 1. С. 140-144.
4. Басюк Н. А. Форми і методи формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Вип. 74, Т. 2. С. 12 - 16.

5. Бех І. Д. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / І. Д. Бех, К.І. Чорна // Гірська школа Українських Карпат. 2015. № 12-13. С. 26-37.
6. Бзот Л. Ю. Небезпека від вогню : Урок з курсу «Основи здоров'я» в 3-му класі *Початкове навчання та виховання*. 2011. № 34-36.
7. Бібік Н. М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти. *Початкова школа*. 2010. № 9. С. 1-4.
8. Вакарін С. І. Нова українська школа: Дидактичні основи STREAM-освіти в початковій школі : навчально-методичний посібник. Київ : Саміт-книга, 2021. 144 с. URL: <http://surl.li/qxafw>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
9. Варениченко А. Б. Методична підготовка вчителя початкової школи до організації та проведення екологічних акцій в умовах Нової української школи. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ – Вінниця, 2019. Вип. 53. С. 19–23.
10. Варченко Н. Д. Вогонь – ворог, вогонь – друг: заняття з протипожежної безпеки. *Розкажіть онуку*. 2002. №4. С. 59–61.
11. Ващенко О. М. Організація і методика здоров'язберезувальної діяльності молодших школярів. Перший цикл навчання: 1-2 класи : навч.- метод. посіб. / уклад. О. М. Ващенко, Л. В. Романенко, К. А. Романенко; за заг. ред. О. М. Докукіної. Київ : Літера, 2017. 128 с.
12. Ващенко О. М. Організація і методика здоров'язберезувальної діяльності молодших школярів. Другий цикл навчання: 3-4 класи : навч.- метод. посіб. / уклад. О. М. Ващенко, Л. В. Романенко, К. А. Романенко; за заг. ред. О. М. Докукіної. Київ : Літера, 2017. 80 с.
13. Використання казки на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» : метод. рекомендації / за заг. ред. Н. А. Басюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. 99с.

14. Вікторенко І. Л., Федь І. Є., Каюда Н. І. Формування соціальної та громадянської компетентностей здобувачів початкової освіти (на прикладі курсу «Я досліджую світ»). *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 1 (6). С. 109 – 121.
15. Вітківська С. Розвиток уміння спілкуватися та уникати сварок: година спілкування. 2 – 4 класи. *Початкова освіта*. 2009. № 41 (листопад). С. 11 – 13.
16. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та ін. «Нова українська школа» : методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» : навч.-метод. посіб. Київ : Видавництво «Алатон», 2019. 128 с.
17. Гільберг Т., Тарнавська С., Павич Н. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. Київ : Видавництво Генеза, 2019. 296 с. URL: <http://surl.li/enpuy>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
18. Гільберг Т., Тарнавська С., Хитра З., Павич Н. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. Київ : Видавництво Генеза, 2020. 240 с. URL: <http://surl.li/enpuy>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
19. Гонтаровська Н. Б. Освітнє середовище як фактор розвитку особистості дитини : монографія. Київ : Вид-во РВА «Дніпро-VAL», 2010. 623 с.
20. Давидюк М. С. Формування громадянської компетентності молодших школярів засобами візуалізації на уроках «Я досліджую світ» у початковій школі. *Актуальні проблеми оптимізації освітнього процесу національної школи в умовах воєнного часу : інклюзивне навчання, інновації освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти* : зб. тез виступів учасників Регіонального науково-методичного семінару (м. Рівне, 19 травня 2022 року) / за ред. О. О. Красовської, О. А. Хом'як.

ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука». Рівне : МЕНУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2022. С. 34- 37.

21. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87). URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/59891/. (Дата перегляду: 25.02.2024).
22. Дмитрів Г. І., Фрейк Н. В, Владика О. Т. та ін. Нова українська школа: порадник вихователю групи продовженого дня у закладах загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Львів : Світ, 2019. 224 с. URL: <http://surl.li/httyf>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
23. Доміна В.В. Формування громадянської компетентності молодших школярів у контексті національно-патріотичного виховання: методичний посібник. Хмельницький : ХГПА, 2014. 132 с.
24. Електронні версії підручників «ЯДС» для 1 класу. URL: <http://surl.li/qxauh>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
25. Електронні версії підручників «ЯДС» для 2 класу. URL: <http://surl.li/ekhte>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
26. Електронні версії підручників «ЯДС» для 3 класу. URL: <http://surl.li/gsve>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
27. Електронні версії підручників «ЯДС» для 4 класу. URL: <http://surl.li/auehf>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
28. Загальні питання методики викладання валеологічних дисциплін: методичний посібник / Г. М. Тимченко, Тимченко А. М. – Херсон : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 64 с
29. Іванчук М. Г., Цуркан Т. Г. Громадянська та історична освітня галузь у змісті початкової освіти: дидактико-методичний аспект : навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 376 с.
30. Колодій Т. Впровадження технології критичного мислення на уроках в початковій школі. Київ, 2014. 346 с.

31. Кондратюк С.М. Інтегрований підхід до формування у молодших школярів здорового способу життя: здоро'язбережувальне виховання: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.Макаренка, 2013. 191с.
32. Концепція національно-патріотичного виховання в системі України. URL: <http://surl.li/kzem> (Дата перегляду: 25.02.2024).
33. Концепція Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». URL: <http://surl.li/hoha>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
34. Котик Т.М. Нова українська школа: теорія і практика формування емоційного інтелекту в учнів початкової школи: навчально-методичний посібник для вчителів початкової школи. Тернопіль : Астон, 2020. 192 с. URL: <http://surl.li/ancmh>. (Дата перегляду: 30.05.2023).
35. Кукалець М. В. Методика викладання природознавства у початковій школі : навчальний посібник. Львів : Новий Світ-2000, 2014. 223 с.
36. Медіаграмотність у початковій школі: посібник для вчителя / Волошенюк О. В, Ганик О. В., Голощапова В. В, Дегтярьова Г.А, Іванова І. Б., Кожанова А. Ю., Пиза Г. Ю., Шкребець О. О, Янкович О. І. / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф. – Київ : ЦВП, АУП, 2018, 234 с. URL: <http://surl.li/beglb>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
37. Методика навчання соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі : методичні рекомендації. В 2-х ч. /укл. Л. М. Фенчак. Мукачево : МДУ, 2023.
38. Нова українська школа: poradник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с. URL: <http://surl.li/kefpm>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
39. Опис ключових змін в оновлених програмах початкової школи. URL: <http://surl.li/dyzij>. (Дата перегляду: 25.02.2024).

40. Осадченко Т. Створення здоров'язбережувального середовища початкової школи : практичний poradnik. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. С. 234.
41. Побєдаш І.В. Сутнісна характеристика громадянської компетентності в науковій літературі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія : Педагогічні науки, 2016. Вип. 137. С. 275–279.
42. Пометун О.І. Навчаємо мислити критично: посібник для вчителів. Дніпропетровськ : Ліра, 2016. 144 с.
43. Пометун О.І. Нова українська школа : розвиток критичного мислення учнів початкової школи : навчально-методичний посібник. Київ : Освіта, 2020. 192 с. URL: <http://surl.li/cxheo>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
44. Пометун О.І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. Київ, 2020. 104 с.
45. Прасол Д. В. Психологічні аспекти патріотичного виховання молодших школярів у загальноосвітніх навчальних закладах // Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2015. № 2 (49), травень. С. 149 – 151.
46. Презлята Г. Здоровий спосіб життя: ідеї, пошуки, досвід: монографія. Ів.-Фр.: НАІР, 2013. 484 с.
47. Путівник з розвитку критичного мислення в учнів початкової школи: методичний посібник для вчителів / автори-укладачі: О. І. Пометун, І. М. Сущенко. Київ, 2017. 96 с.
48. Реалізація наступності в природничій освіті: реалії та перспективи: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. Р. К. Мельниченко, О. А. Сорочинської, В. В. Танської. Житомир : О.О.Євенок, 2018. 212 с.
49. Рославець Р., Пріма Д., Орлова С. Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича, соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь) у початковій школі : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закладів ОПП «Початкова освіта». Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2022. 181 с.

50. Скрипник І.М. Кольоротерапія : метод. посіб. Рівне, 2019. 147 с.
51. Сливка Л. Здоров'язбережувальна педагогіка : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г.М., 2016. 200 с.
52. Сливка Л. Оздоровчі технології і техніки терапевтичного спрямування. Ів.- Фр., 2013. 94 с.
53. Староста Володимир. Технології інтерактивного навчання : сутність, класифікація // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. 2019. № 1(64). (Серія «Педагогічні науки»). С. 230–237.
54. Сухомлинський В. О. Слово вчителя в моральному вихованні // Вибр. твори у 5-ти т. : Том 5. Київ : Вища школа, 1983. 330 с.
55. Танська В. В. Підготовка майбутнього педагога до реалізації принципу наступності у викладанні природничих дисциплін загальноосвітньої школи і ЗВО // Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи : монографія / за заг. ред. В. Є.Литнєва, Н. Є.Колесник, Т. В.Завязун. Житомир : Вид-во О. О.Євенок, 2019. С.128-137.
56. Танська В. В. Теоретичні основи проблеми формування екологічної культури молодших школярів засобами різних навчальних предметів // Підготовка майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: компетентнісний підхід : зб. наук. праць / за заг. редакцією В. Є.Литнєва, Т. В.Завязун. Житомир : ФОП «Н.М.Левковець», 2019. У 2-х ч. Ч. I. С.305-309
57. Танська В.В. Методика навчання природознавства у початковій школі : навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. 236.
58. Тимофєєва І. Б. Методика викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спеціальності 013 Початкова освіта. Маріуполь : МДУ, 2022. 124 с.

59. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1-2 клас (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272). URL: <http://surl.li/rgwi>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
60. Типові освітні програми для 3-4 класів НУШ. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3-4 клас (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1273). URL: <http://surl.li/cvuza>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
61. Трипольська О. О. Блізнякова О. А., Вовк О. В. та ін. Нова українська школа: організація дистанційного і змішаного навчання у початковій школі : навчально-методичний посібник. Харків : Ранок, 2021. 208 с. URL: <http://surl.li/qxaew>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
62. Фідкевич О. Л., Бакуліна Н.В. Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2019. 64 с. URL: <http://surl.li/dabgp>. (Дата перегляду: 25.02.2024).
63. Філімонова Т. В. Теорія та методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі (для змішаного навчання): навч.-метод. посіб. / уклад. Т. В. Філімонова. Миколаїв : СПД Румянцева, 2023. 307 с.
64. Формування громадянської компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до вимог нових державних освітніх стандартів / укл. Степанова Н. М. Черкаси, 2014. 44 с.
65. Формування навичок безпечної поведінки дітей. Частина 1. Вчимо дитину захищатися : метод. посібник / автори-упоряд.: Цюман Т. П., Нагула О. Л. ; за заг. ред. Цюман Т. П. Київ : Видавництво: ФОП Буря О.Д., 2017. 52 с.

66. Формування навичок безпечної поведінки дітей. Частина 2. Я вмію себе захистити : метод. посібник / автори-упоряд.: Цюман Т. П., Нагула О. Л. ; за заг. ред. Цюман Т. П. – К. : Видавництво: ФОП Буря О.Д., 2017. – 44 с.
67. Хом'як О. А., Давидюк М. С. Сучасна інтерпретація ідей Василя Сухомлинського в контексті формування громадянської компетентності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ». *Педагогічний поступ*: зб. матеріалів ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Нова українська школа: теорія та практика» (Луцьк, 17-18 листопада 2022 р.) / за заг. ред. проф. Пріми Р. М. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2022. С. 175-178.
68. Цукан Т. Г., Попова У. П. Виховання громадянської добродіяльності у молодших школярів на уроках «Я досліджую світ». *Науковий часопис НУ імені М. П. Драгоманова*. 2020. Вип 75. Серія 5 «Педагогічні науки : реалії та перспективи». С. 200 – 203.
69. Шевчук К.Д., Іванчук М.Г, Бигар Г.П., Предик А.А. Технології навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ у початковій школі : метод. рекомендації. Чернівці : Чернівецький національний університет,2021. 60 с.
70. Я досліджую світ: підручник інтегрованого курсу для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) / Н. Бібік, Г. Бондарчук. Харків: Ранок, 2019.
71. Я досліджую світ: підручник інтегрованого курсу для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) / М. Вашуленко, Г. Ломаковська,. Т. Єресько; Й. Ривкінд, Г. Проценко. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2019.
72. Я досліджую світ: підручник інтегрованого курсу для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. Київ: Світич, 2019.

ДОДАТКИ

Додаток А.

Оформлення бібліографічного опису використаних джерел та літератури

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none">1. Тимофєєва І. Б. Методика викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спеціальності 013 Початкова освіта. Маріуполь : МДУ, 2022. 124 с.2. Балбенко С. Основи здоров'я та фізичної культури : метод. посіб. для вчителів. Харків : Скорпіон, 2016. 96 с.3. Федорченко Т. Є. Профілактика девіантної поведінки школярів в умовах соціокультурного середовища : соціально-педагогічний аспект : монографія. Черкаси : ПП Чабаненко Ю. А., 2011. 488 с.4. Грущинська І. В. Я досліджую світ : підручник для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) : Ч. 1 // І. В. Грущинська, І. І. Хитра. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. 144 с.
Два і більше авторів	<ol style="list-style-type: none">1. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та ін. «Нова українська школа» : методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» : навч.-метод.

	<p>посіб. Київ : Видавництво «Алатон», 2019. 128 с.</p> <p>2. Антонова О. Є., Поліщук Н. М. Підготовка вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 248 с.</p> <p>3. Рославець Р., Пріма Д., Орлова С. Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича, соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь) у початковій школі : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закладів ОПП «Початкова освіта». Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2022. 181 с.</p> <p>4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для вищ. навч. закл. 2-ге вид. Київ : Грамота, 2013. 504 с.</p>
<p>Редактори упорядники/</p>	<p>1. Філімонова Т. В. Теорія та методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі (для змішаного навчання): навч.-метод. посіб. / уклад. Т. В. Філімонова. Миколаїв : СПД Румянцева, 2023. 307 с.</p> <p>2. Ващенко О. М. Організація і методика здоров'язбережувальної діяльності молодших школярів. Перший цикл навчання: 1-2 класи : навч.- метод. посіб. / уклад. О. М. Ващенко, Л. В. Романенко, К. А. Романенко; за заг. ред. О. М. Докукіної. Київ : Літера, 2017. 128 с.</p>
<p>Без автора</p>	<p>1. Використання казки на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» : метод. рекомендації / за заг. ред. Н. А. Басюк. Житомир : Вид-во ЖДУ</p>

		<p>ім. І. Франка, 2021. 99с.</p> <p>2. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О. М. Степанов. Київ : Академвидав, 2006.424 с.</p>
Багатотомні видання		<p>1. Українська радянська енциклопедія : в 12 т. / гол. ред. М. Бажан. Київ : Головна редакція УРЕ, 1977. Т. 4. 542 с.</p> <p>2. Андрусенко І. В. Я досліджую світ : підруч. інтегрованого курсу для 1 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах) : Частина 1 / І.В. Андрусенко, Н.В. Котелянець, О.В. Агєєва. Київ : Грамота, 2018. 96 с.</p>
Дисертації автореферати дисертацій	й	<p>1. Андрущенко Т. К. Теоретико-методичні засади формування здоров'язберезувальної компетентності в дітей дошкільного віку : дис. ...д-ра пед. наук : 13.00.08. Умань, 2015. 503 с.</p> <p>2. Губарева Д. В. Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами проєктної діяльності : автореф. дис. ... д-ра філософії : 011 Освітні, пед. науки. Київ, 2021. 20 с.</p>
Законодавчі документи		<p>1. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти : 1 – 2 та 3 – 4 класи. Київ : Вид-во «Світоч», 2019. 336 с.</p> <p>2. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87). URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/59891/.</p>
Статті, матеріали	тези,	<p>1. Басюк Н. А. Форми і методи формування здоров'язберезувальної компетентності</p>

<p>конференції</p>	<p>молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». <i>Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах</i>. 2021. Вип. 74, Т. 2. С. 12 - 16.</p> <p>2. Басюк Н. А. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до соціально-емоційного навчання молодших школярів // <i>Нова українська школа : результати та перспективи : зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф., 21 груд. 2023 р. / за ред. О. А. Голюк. Маріуполь : МДУ, 2024. С. 110-113.</i></p>
<p>Електронні ресурси, інтернет-видання, наявні тільки в електронному вигляді</p>	<p>1. <i>Нова українська школа: poradnik dla vchytelja</i> / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с. URL: http://surl.li/kefpm (Дата перегляду: 10.03.2024).</p>

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА КУЛЬТУРИ ФАХОВОЇ МОВИ

**КУРСОВА РОБОТА
з методик початкового навчання**

**КРАЄЗНАВЧА РОБОТА НА УРОКАХ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ
ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Реєстраційний № _____
Дата здачі _____

Здобувача вищої освіти
3 курсу 33 групи
денної форми здобуття освіти
спеціальності 013 «Початкова освіта»
освітньо-професійної програми
«Початкова освіта»
ПЕТРЕНКО Ніни Іванівни

Науковий керівник:
доцент кафедри початкової освіти
та культури фахової мови
кандидат педагогічних наук
БАСЮК Наталія Анатоліївна

Оцінка
Університетська шкала _____
Кількість балів _____ ЄКТС _____

Члени комісії _____
(підпис)

(підпис)

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	5
1.1. Історико-педагогічний аналіз становлення шкільного краєзнавства...	5
1.2. Зміст і значення краєзнавчої роботи у початковій школі.....	9
1.3. Критерії добору краєзнавчого матеріалу до уроків.....	13
1.4. Особливості психічного розвитку молодших школярів як передумова ефективного використання краєзнавчого матеріалу на уроках у початкових класах.....	17
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ КРАЄЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	21
2.1. Методика експериментального дослідження.....	21
2.2. Методичні рекомендації щодо використання краєзнавчого матеріалу на уроках громадянської та історичної освітньої галузі.....	24
Висновки до розділу 2.....	27
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	30
ДОДАТКИ.....	33

Зразок ВСТУПУ до курсової роботи

Виховання в Українській державі на сучасному етапі має бути спрямоване на формування в молоді та дітей світоглядної свідомості, ідей, поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, інших соціально значущих надбань вітчизняної та світової духовної культури. Найефективнішим засобом збагачення духовного світу молодшого школяра, виховання любові до рідного краю, України, поваги до історичних святинь, тобто національного виховання, є краєзнавство.

Педагогічна наука має певний досвід щодо визначення шляхів і засобів використання краєзнавчого матеріалу на уроках у початкових класах. Значний інтерес мають праці вчених, зокрема з таких проблем: вдосконалення навчально-виховного процесу з урахуванням своєрідності краєзнавчого матеріалу (Ю. Бабанського, Н. Баранського, А. Баркова, Н. Беленко, П. Блонського, В. Буданова та інших); формування у молодших школярів готовності до дослідницько-краєзнавчої роботи (І. Гермаковського, Н. Головіна, П. Іванова, Ю. Коронова, Н. Мілонова, А. Половинкіна, Н. Ніколаєва та інших). Проблемами визначення ролі і місця краєзнавчої роботи у навчально-виховному процесі учнів початкової школи займались О. Лиховид, В. Матіяш, Т. Міщенко, В. Обозний, О. Пірожкова, Ю. Руденко, М. Стельмахович, В. Струманський та ін.

Багатоаспектність освітнього процесу вимагає постійних резервів щодо застосування краєзнавчого матеріалу у комплексному розвитку особистості молодшого школяра. Тому виникає потреба звернутися до ретельного вивчення шкільного краєзнавства як ефективного засобу навчання та виховання дітей. Саме шкільне краєзнавство є «підсилювачем» у розв'язанні актуальних проблем вдосконалення початкового навчання через вагомі потенційні можливості в цьому плані, які пов'язані з регіональною своєрідністю наукових здобутків. Широкі потенційні можливості містять уроки інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Здійснений нами аналіз наукового фонду та стану шкільної практики свідчить про недосконалість цілісної краєзнавчої технології навчання учнів початкових класів.

Актуальність та недостатній рівень розробки визначеної проблеми в теорії та шкільній практиці зумовили вибір теми курсового дослідження: **«Краєзнавча робота на уроках громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі».**

Об'єктом дослідження є процес організації краєзнавчої роботи учнів початкової школи на уроках громадянської та історичної освітньої галузі.

Предметом дослідження - форми і методи краєзнавчої роботи на уроках «Я досліджую світ».

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати методику використання краєзнавчого матеріалу на уроках громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі.

Виходячи з мети дослідження, визначені наступні **завдання**:

1. Вивчити стан проблеми дослідження в історії педагогіки.
2. Виявити можливості використання краєзнавчого матеріалу на уроках громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі.
3. Визначити рівні сформованості краєзнавчих знань у молодших школярів.
4. Розробити методичні рекомендації щодо використання краєзнавчого матеріалу на уроках громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі.

З метою розв'язання визначених завдань було використано наступні **методи дослідження**.

- теоретичні – (аналіз, порівняння, систематизація, узагальнення) для вивчення наукової літератури з теми дослідження; встановлення сутності й взаємозв'язку базових понять;

- емпіричні – (педагогічне спостереження, бесіди, анкетування, тестування) для визначення актуального стану використання краєзнавчого матеріалу на уроках у початковій школі;
- математичні методи статистичної обробки одержаних результатів.

Теоретична основа дослідження – праці вітчизняних і зарубіжних педагогів з проблем шкільного краєзнавства(О. Лиховид, В. Матіяш, Т. Міщенко, В. Обозний, О. Пірожкова, Ю. Руденко, М. Стельмахович, В. Струманський), положення Концепції національного виховання, Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті.

Практичне значення роботи полягає в обґрунтуванні методики використання краєзнавчого матеріалу на уроках «Я досліджую світ» у початковій школі. Одержані дані можуть бути оформленими у вигляді методичних рекомендацій, можуть бути використані у професійній діяльності вчителів початкових класів, класних керівників, у системі післядипломної освіти.

Експериментальна база: дослідно-експериментальна робота здійснювалась на базі Червоноградської загальноосвітньої школи І ступеня №11. У роботі було задіяно 36 учнів 3-го класу та 7 учителів.

Апробація результатів дослідження здійснені шляхом участі у роботі наукової проблемної групи «Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної діяльності», доповіді на VII Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» (Вінниця, 28-29 березня 2023 року), публікацій та виступів з науковими повідомленнями на звітних студентських науково-практичних конференціях Житомирського державного університету імені Івана Франка

Структура роботи: вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел та літератури, додатки.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО
НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З
«МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
«Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»**

*для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта*

Видавництво Житомирського державного університету
імені Івана Франка
10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ЖТ № 10 від 07.12.2004 р.
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua